Список літератури:
1. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер. – Москва : Прогресс. – 1982. – 454 с.
2. Якубів В. М. Збалансований розвиток аграрних підприємств у сільському зростанні : монографія / В. М. Якубів. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. – 320 с.
3. Ахметов І. Роль кластерів у розвитку інноваційного потенціалу регіонів України / І. Ахметов, Л. Костюк // Наука й економіка. – 2008. – № 3(11). – С. 183-188.
4. Кальмук О. Людський капітал як чинник інноваційного розвитку суспільства / О. Кальмук // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – Маріуполь : ПДТУ. – 2011. – Т. 2. – С. 303-306.
5. Рибіна Л. Теоретичні аспекти інноваційної діяльності та її особливості у сфері АПК / Л. Рибіна // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – Черкаси. – 2008. – Вип. 2(4). – С. 13-21.
6. Єфремов О. Теоретичні засади управління інноваційним технологічним розвитком підприємства / О. Єфремов // Вісник Східноєвропейського університету ім. В. Даля. – 2011. – № 8(162). – С. 76-81.

Бойко В. В.
Львовский национальный аграрный университет

МЕХАНИЗМЫ АКТИВИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ

Резюме
В статье исследована теоретико-прикладная сущность инноваций. Определена роль инновационных проектов в стимулировании социально-экономического развития сельских территорий. Исследованы главные проблемы, препятствующие инновационному развитию сельских территорий. Предложены мероприятия в рамках государственной экономической политики относительно активизации инновационного развития сельских территорий.
Ключевые слова: инновации, инновационное развитие, сельские территории, государственная экономическая политика, институциональная среда.

Boyko V. V.
Lviv National Agrarian University

THE MECHANISM OF ACTIVATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS

Summary
In the article the theoretical and practical essence of innovations is investigated. The role of innovative projects in promoting social and economic development of rural areas is defined. The main problems, which hinder innovative development of rural areas, are explored. The measures within state and economic policy regarding to activization of innovative development of rural areas are proposed.
Key words: innovations, innovative development, rural areas, the state economic policy, institutional environment.

УДК 332.146.2: 336.143

Борейко В. І.
Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У статті досліджено теоретичні питання забезпечення оптимальних фінансових взаємовідносин між органами центральної влади країни та її регіонами. Проведено аналіз розподілу доходної та видаткової частини Зведеного бюджету України між державним бюджетом та бюджетами органів місцевого самоврядування. Запропоновано заходи з розширення фінансової самостійності регіонів, які дозволять стимулювати ініціативу місцевих органів влади та сприятимуть економічному розвитку територій та країни в цілому.
Ключові слова: регіони, місцеві органи влади, державний та місцеві бюджети, фінансова самостійність, податкові надходження.

Постановка проблеми. Нестабільна соціальна та економічна ситуація в Україні в останні місяці знову загострила питання необхідності забезпечення фінансової самостійності регіонів країни. Зазначена проблема не є новою, оскільки і в попередні десятиліття багато відомих вчених обґрунтовували, що держава тільки тоді буде самодостатньою і багатою, коли багатими будуть її регіони. Їх обґрунтування спиралося на висновки, що розширення фінансової, а значить і організаційної самостійності територіальних громад дозволить активізувати місцеве населення та залучити до вироблення та прийняття оптимальних економічних та соціальних рішень широке коло місцевої владної еліти та простих громадян, які більш ознайомлені з місцевими проблемами, ніж високопосадовці центральних органів влади.

Однак практично протягом всього періоду незалежності української держави частка податкових надходжень, які поступали до державного бюджету, постійно зростала, тоді як місцевих бюджетів зменшувалася. Зазначене спричинилося до погли-

© Борейко В. І., 2014

блення диференціації у розвитку регіонів, економічної стагнації та напруженості між органами центральної влади та регіонами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність забезпечення динамічного соціально-економічного розвитку України та її регіонів привертала увагу до проблеми створення умов для їх фінансової самостійності відомих українських вчених, серед яких слід виділити роботи П. Беленького, М. Габреля, А. Гальчинського, В. Гейця, Б. Данилишина, О. Демківа, А. Чухна, М. Долішнього, Ю. Каракая, О. Кириленка, М. Козоріз, В. Корнєєва, В. Кравціва, Л. Лазебника, І. Луніної, І. Лютого, С. Міщенка, С. Мочерного, В. Степанова, С. Рибака, В. Толуб'яка, Л. Шевчук та ін.

В роботах зазначених авторів обґрунтовано, що для того, щоб регіони України мали можливість динамічно розвиватися, необхідно забезпечити їх фінансову самостійність. Для цього пропонувалося розширити перелік закріплених за місцевими бюджетами податкових надходжень.

Виділення невирішеної раніше частини загальної проблеми. Однак, на жаль, пропозиції відомих українських вчених не отримали в нашій країні реального втілення. Тому актуальність цього дослідження зумовлена нинішнім недостатнім фінансування потреб місцевих громад.

Мета статті. Метою цієї роботи визначено дослідження теоретичних питань забезпечення фінансової самостійності регіонів України, проведення аналізу розподілу бюджетних ресурсів між державним і місцевими бюджетами та розроблення заході для збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Виклад основного матеріалу. Питання розподілу владних повноважень та фінансових ресурсів між центральними і місцевими органами влади завжди було актуальним, оскільки від його оптимізації залежить успішність економічного розвитку України. Однак в цьому питанні інтереси керівників країни та регіонів не завжди співпадали, так як досить часто перші вважали, що їм з Києва видніше, як правильно розподілити всі фінансові ресурси країни.

Проте акумуляція більшості податкових надходжень в державному бюджеті призводила до зниження ініціативи місцевих керівників та простих громадян, неефективного розподілу та використання коштів Зведеного бюджету України і вирішення окремих питань в супереч інтересам місцевих громад. В кінцевому результаті це призводило до поглиблення кризових явищ в країні.

Тому, як зазначали ще у 2006 році М. Долішній та Л. Шевчук, цей висновок актуальний і сьогодні: «Сучасна гостра криза влади і управління в Україні змушує активізувати розгляд проблем, пов'язаних з її подоланням. Серед них значне місце займають питання територіального управління, отже, і проблеми територіального розвитку країни» [1, с. 4].

При цьому, на думку П. Бєлєнького і О. Другова: «…результати засвідчують суттєві перекоси у регіональній політиці України, що проявляється як у відносно низькому загальному рівні регіонального розвитку економіки України, так і у суттєвій регіональній диференціації розвитку окремих регіонів» [2, с. 10].

Отже, для забезпечення ефективного розвитку всіх територій України, усунення диспропорції у рівнях доходів населення, створення сприятливого середовища для залучення інвестицій та впровадження інновацій центральним органам влади частину із своїх повноважень необхідно передати на регіональний рівень.

В. Толуб'як зазначає: «Загальновідомо: будь-які реформи форми державного управління, його найкращі організаційні моделі приречені на невдачу, якщо не буде досягнуто оптимального співвідношення між певними повноваженнями центральних і регіональних органів влади, з одного боку, та місцевим самоврядуванням – з іншого» [3, с. 22].

Майже в усіх країнах, де функціонувала командна економіка, прийшли до розуміння того, що загальний обсяг діяльності державного сектора має бути скорочений з одночасним посиленням місцевого самоврядування як одного з вирішальних інститутів демократії. Добре розроблена політика фінансової децентралізації має зміцнювати місцеву автономію і сприяти підвищенню політичної відповідальності, економічної ефективності, відкритості управлінських рішень. Одним з головних аргументів на користь фінансової децентралізації слугує наближення управління до громадян, краще задоволення їхніх потреб [3, с. 23].

Тому для того, щоб ефективно вирішувати проблеми регіонів, недостатньо наділити місцевих керівників необхідними повноваженнями, потрібно їх забезпечити достатніми обсягами фінансових ресурсів. Щодо цього справедливо зазначає В. Толуб'як: «Нова система місцевих фінансів та міжбюджетних відносин буде спроможна виконувати свої функції лише за умови стабільності закріплення доходів (переліку податків і нормативних відрахувань), поліпшення економічної ситуації в країні в цілому та в регіонах, сталої системи оподаткування, бюджетних механізмів (процедур і формул). Без дотримання цих умов важко говорити про стабільність і прогнозованість відносин у даній сфері» [3, с. 27].

При цьому О. І. Демків вважає, що розширення податкової бази місцевих бюджетів сприятиме не тільки їх розвитку, а й зростанню надходжень до Зведеного бюджету країни: «Так, щоб створити реальні можливості для розвитку бюджетної сфери, треба розширити дохідну базу бюджету розвитку районних і обласних бюджетів. Наприклад, у порядку внесення змін до Бюджетного кодексу необхідно передбачити зарахування частини коштів, одержаних від продажу земель несільськогосподарського призначення, до районних і обласних бюджетів, що дасть змогу концентрувати й ефективно використовувати бюджетні призначення на розвиток бюджетної сфери» [4, с. 155].

Проте, незважаючи на те, що багато вчених визнають необхідність фінансової децентралізації та розширення владних повноважень регіонів і територіальних громад, практичного втілення ці висновки не отримали, оскільки, протягом періоду незалежності, Україна намагалася акумулювати в Державному бюджеті як можна більше податкових надходжень. Тому за сьогоднішньої системи наповнення місцевих бюджетів практично всі адміністративно територіальні утворення України перебувають на субсидіюванні державного бюджету.

При цьому, незважаючи на постійні передвиборні обіцянки майбутніх депутатів закріпити за місцевими бюджетами додаткові податки, на практиці цього не відбувалося. Так, протягом 2002-2012 років частка місцевих бюджетів у доходах Зведеного бюджету України зменшилася з 31,4 до 22,6%, або на 8,8 відсоткових пункти. Водночас частка місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету України за цей період зросла з 41,1 до 44,9% (табл. 1).

Таблиця 1*

Розподіл доходів та видатків Зведеного бюджету України, %

Бюджети	Роки										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Доходи											
Державний	68,6	70,0	75,1	77,4	76,8	73,5	75,2	74,4	74,4	78,3	77,4
Місцеві	31,4	30,0	24,9	22,6	23,2	26,5	24,8	26,0	25,6	21,7	22,6
Видатки											
Державний	58,9	58,6	62,2	63,3	58,8	57,6	59,3	58,6	59,8	57,2	55,1
Місцеві	41,1	41,4	37,8	36,7	41,2	42,4	40,7	41,4	40,2	42,8	44,9

** Складено за даними [5]*

Тому, якщо в 2002 році в середньому всі місцеві бюджети 23,6% своїх потреб фінансували за рахунок трансфертів отриманих з державного бюджету України, то в 2012 році цей показник зріс до 49,7%. Тобто в цьому році власними фінансовими ресурсами місцеві бюджети України були забезпечені тільки на 50%. До того ж слід зазначити, що наведені показники є середніми, а для окремих із місцевих бюджетів областей, регіонів, сіл та селищ вони є значно нижчими. Тому окремі територіальні громади забезпечували себе власними фінансовими ресурсами тільки на 10-20%.

Зрозуміло, що за таких умов про ніяку фінансову і економічну самостійність регіонів та територіальних громад говорити не можна. Отже, сьогодні гостро постає необхідність забезпечити такий перерозподіл доходів Зведеного бюджету України щоб всі місцеві бюджети для виконання покладених на них зобов'язань забезпечувалися власними фінансовими ресурсами. Для цього, наприклад, С. Богачов пропонує збільшити частку місцевих бюджетів у доходній частині Зведеного бюджету України до 50-70 відсотків [6, с. 6].

Водночас О. П. Кириленко пропонує стабілізувати частки місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України на рівні, не менше ніж 40% [7, с. 9].

З врахуванням того, що протягом 2002-2012 років частка місцевих бюджетів у видатковій частині Зведеного бюджету України знаходилася в межах 37-45%, збільшення цього показника до 40% дозволить зробити більшість із них фінансово самостійними. Однак, для того що реально втілити цю пропозицію, слід визначити, які додаткові податкові надходження необхідно закріпити за місцевими бюджетами, та затвердити таке рішення на законодавчому рівні.

Протягом досліджуваного періоду більшу частину надходжень до Зведеного бюджету України забезпечували три податки: податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб (табл. 2). При цьому тільки останній із них був закріплений за місцевими бюджетами. Натомість надходження від двох інших податків поступали до державного бюджету України. Причому після запровадження з 2004 року пропорційної шкали оподаткування доходів фізичних осіб, надходження від цього податку і, відповідно, його частка у Зведеному бюджеті України зменшилася з 18,0% у 2003 році до 12,9% у 2005 році. В наступні роки ця частка дещо зросла, але протягом 2004-2012 року вона поступалася показнику 2003 року. Відповідно. це було одною з основних причин зменшення надходжень до місцевих бюджетів.

Таблиця 2*

Основні податкові надходження до Зведеного бюджету України

Податки	Роки										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Податок на додану вартість											
Млрд. грн.	13,5	12,6	16,7	33,8	50,4	59,4	92,1	84,6	86,3	130,0	138,8
% у всіх надходженнях	21,7	16,7	18,3	25,2	29,3	27,0	30,9	31,0	27,4	32,6	31,2
Податок на прибуток підприємств											
Млрд. грн.	9,4	13,2	16,2	23,5	26,2	34,4	47,9	33,0	40,4	55,1	55,8
% у всіх надходженнях	15,2	17,6	17,7	17,5	15,2	15,6	16,1	12,1	12,8	13,8	12,5
Податок на доходи фізичних осіб											
Млрд. грн.	10,8	13,5	13,2	17,3	22,8	34,8	45,9	44,5	51,0	60,2	68,1
% у всіх надходженнях	17,5	18,0	14,4	12,9	13,3	15,8	15,4	16,3	16,2	15,1	15,3

** Складено за даними [5].*

Водночас, незважаючи на економічну кризу, яку наша країна переживає з 2008 року, значно збільшилися частка у Зведеному бюджеті України податку на додану вартість (з 16,7% у 2003 році до 32,6% у 2011), що дозволяло країні повноцінно формувати державний бюджет, забезпечувати фінансування загальнодержавних економічних та соціальних програм, а також здійснювати трансферти місцевим бюджетам. Отже, навіть незважаючи на кризову ситуацію та загальне зменшення доходної частини, державний бюджет країни знаходився у кращій ситуації, ніж місцеві бюджети.

Тому для виправлення зазначеної ситуації збільшення доходної частини місцевих бюджетів України та розширення фінансової самостійності її регіонів та територіальних громад необхідно закріпити за ними податок на прибуток підприємств. Якби місцеві громади отримували надходження від цього податку до своїх бюджетів, то в 2002-2005 роках вони повністю забезпечували б власними фінансовими ресурсами всі свої видатки (табл. 3).

Таблиця 3*

Надходження до місцевих бюджетів України за умови закріплення за ними податку на прибуток підприємств

Розмірні одиниці	Роки										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Фактичні надходження до місцевих бюджетів											
Млрд. грн.	19,4	22,6	22,8	30,3	39,9	58,3	73,9	71,0	80,5	86,7	100,8
Надходження до Зведеного бюджету від податку на прибуток підприємств											
Млрд. грн.	9,4	13,2	16,2	23,5	26,2	34,4	47,9	33,0	40,4	55,1	55,8
Надходження до місцевих бюджетів у випадку закріплення за ними податку на прибуток підприємств											
Млрд. грн.	28,8	35,8	39,0	53,8	66,1	92,7	121,8	104,0	120,9	141,8	156,6
Фактичні видатки місцевих бюджетів											
Млрд. грн.	24,8	31,4	38,8	52,1	72,4	96,5	126,9	127,1	152,0	178,3	221,2
Забезпеченість видатків місцевих бюджетів у випадку закріплення за ними податку на прибуток підприємств											
Відсотків	116	114	101	103	91	96	96	82	80	80	71

** Складено за даними [5].*

В 2006-2008 роках забезпечення місцевих бюджетів власними фінансовими ресурсами становило б 91-96%, тому трансферти з державного бюджету для закриття їх дефіцитів не перевищували б 10% від загальної суми видатків.

Протягом 2009-2012 років національна економіка України знаходилася у стані кризи та стагнації, що призвело до зниження прибутковості діяльності вітчизняних підприємств і, відповідно, до зменшення надходжень до Зведеного бюджету України від податку на прибуток підприємств. Тому, в цих умовах, навіть при передачі їм всіх надходжень від податку на прибуток підприємств, місцеві бюджети забезпечували б свої видатки власними фінансовими ресурсами тільки на 70-80%. Зрозуміло, що в такому випадку держава повинна була б закривати дефіцит місцевих бюджетів своїми трансфертами. Однак це були б значно менші суми, ніж їх перераховувала Україна раніше.

До того ж для зменшення дефіциту місцевих бюджетів керівникам областей, районів, сіл та селищ необхідно інтенсифікувати роботу із стягнення інших податкових надходжень закріплених за ними. При цьому в першу чергу потрібно посилити контроль за справлянням земельного та єдиного податку, а також отриманням доходів від здачі в оренду майна, що належить територіальним громадам. Також місцеві бюджети можуть збільшити свої надходження за рахунок належної їм частини плати за користування надрами та зборів за спеціальне використання води та лісових ресурсів. Для бюджетів сіл, селищ та сільських районів додаткові надходження можуть забезпечити розширення бази оподаткування та збільшення оціночної вартості земельних ресурсів при справлянні фіксованого сільськогосподарського податку.

В сукупності зазначені заходи дозволять забезпечити фінансову самостійність місцевих бюджетів України. В гіршому випадку державні трансферти для закриття їх дефіциту не перевищуватимуть 10%.

Однак слід зазначити, що до цього часу ми розглядали доходи та видатки всіх місцевих бюджетів України разом. Але термін місцеві бюджети включає в себе бюджети 24 областей, міст Києва і Севастополя та Автономної Республіки Крим, більш ніж шість сотень районних бюджетів та тисячі бюджетів сіл і селищ.

На сьогодні керівники областей та районів України фактично усунені від впливу на наповненість місцевих бюджетів, оскільки центральними органами управління здійснюється перерозподіл коштів не тільки між областями й містами республіканського підпорядкування, а й між районами та містами обласного підпорядкування, а також селами та селищами.

При цьому різні регіони України та територіальні громади володіють різною науковою, промисловою, сільськогосподарською, будівельною, транспортною, енергетичною, комунальною, освітянською та медичною базою, а також природними ресурсами і, відповідно, різними можливостями для наповнення своїх бюджетів. Тому наступним кроком у забезпеченні фінансової самостійності регіонів та територіальних громад повинно стати надання можливості кожній території сформувати свій бездефіцитний бюджет.

Для цього необхідно за кожним місцевим бюджетом закріпити певну частку податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб. При цьому таке закріплення повинно бути здійснене не менш ніж на п'ять років. До того ж всі понадпланові надходження повинні залишатися в розпорядженні відповідних бюджетів. А за умови забезпечення виконання планованого доходу певного бюджету керівники відповідних територіальних громад повинні мати можливість звільняти від сплати податків до своїх бюджетів крупних інвесторів та підприємства, які впроваджують інновації та створюють нові робочі місця.

Таким чином, кожна область, місто, район, село і селище отримають можливість самостійно визначати перспективи та напрямки свого розвитку в майбутньому. Саме на депутатів та керівників регіонів і місцевих територіальних громад буде покладено відповідальність за ефективне використання закріплених за їхніми бюджетами фінансових ресурсів, оскільки вони самостійно зможуть визначати, яку частину з цих ресурсів слід направити на фінансування поточних потреб, а яку – на фінансування наукових досліджень, залучення інвесторів, здешевлення кредитів та впровадження інноваційних проектів.

Отже, забезпечення динамічного розвитку регіонів України слід реалізовувати через законодавче закріплення розподілу повноважень між державними та місцевими органами управління,

державний і місцеві бюджети, державні, галузеві та регіональні програми. Тому головний фінансовий документ країни, яким є Державний бюджет України, повинен враховувати не тільки економічні інтереси, соціальні та інноваційні цілі держави, а й такі ж інтереси й цілі регіонів та передбачати кошти на забезпечення умов прискореного розвитку економіки як держави в цілому, так і окремих регіонів.

Висновки і пропозиції. Розширення через перерозподіл податкових надходжень Зведеного бюджету України фінансової самостійності регіональних громад дозволить Україні більш широко використовувати на територіальному рівні економічні закони та стимули розвитку, налагодити тіснішу співпрацю регіонів з іноземними партнерами, а отже, збільшити експорт та залучити більше інвестицій, слугуватиме збільшенню конкуренції, обмеженню місцевого монополізму й усуненню диспропорцій у розвитку територій та посилить відповідальність місцевого керівництва за кінцевий результат.

Тому держава через свої механізми повинна сприяти постійному посиленню фінансової самостійності місцевих органів самоуправління, у віданні яких перебуває комунальна власність, через яку формуються економічні інтереси населення регіонів, а державне управління в такій системі повинно відігравати меншу роль, ніж раніше. При цьому необхідно враховувати, що пріоритетними економічними інтересами кожного регіону є інтереси своєї території при дотриманні єдиної економічної політики держави. Виходячи із зазначеного, повноваження центральних органів управління повинні визначатися необхідністю забезпечення виконання загальнодержавних функцій (оборона, правоохоронна діяльність та ін.). Водночас усе, що може контролюватися місцевими органами влади, повинно бути передано до їх управління.

Список літератури:

1. Долішній М. Деякі підходи до розв'язання проблем удосконалення адміністративно-територіального устрою України / М. Долішній, Л. Шевчук // Економіка України, 2006. – № 11. – С. 4-11.
2. Бєлєнький П. Теоретико-методологічні засади регіонального розвитку економіки України / П. Бєлєнький, О. Другов // Регіональна економіка, 2006. – № 4. – С. 7-17.
3. Толуб'як В. Проблеми і перспективи фінансової децентралізації / В. Толуб'як // Економіка України, 2004. – № 2. – С. 22-27.
4. Демків О. І. Напрями подальшого удосконалення міжбюджетних відносин / О. І. Демків // Фінанси України, 2007. – № 1. – С. 153-157.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua.
6. Богачов С. Місцеві бюджети: погляд на перспективу / С. Богачов // Урядовий кур'єр, 2006. – № 244. – С. 6.
7. Кириленко О. П. Удосконалення практики розроблення бюджетних резолюцій / О. П. Кириленко // Фінанси України, 2007. – № 2. – С. 4-16.

Борейко В. И.
Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Демьянчука

НЕОБХОДИМОСТЬ И ПУТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ

Резюме
В статье исследованы теоретические вопросы обеспечения оптимальных финансовых взаимоотношений между органами центральной власти страны и ее регионами. Проведен анализ распределения доходной и расходной части Сводного бюджета Украины между государственным бюджетом и бюджетами органов местного самоуправления. Предложены мероприятия по расширению финансовой самостоятельности регионов, которые позволят стимулировать инициативу местных органов власти и способствовать экономическому развитию территорий и страны в целом.
Ключевые слова: регионы, местные органы власти, государственный и местные бюджеты, финансовая самостоятельность, налоговые поступления.

Boreiko V. I.
International Economics and Humanitarian University named after Stepan Dem'ianchuk

THE NEED AND WAYS TO ENSURE FINANCIAL INDEPENDENCE OF REGIONS OF UKRAINE

Summary
In the article the theoretical issues the securing of optimal financial relations between the central government of the country and its regions are researched. The analysis of the distribution of revenue and expenditure of the Consolidated Budget of Ukraine between the state budget and the budgets of local governments is conducted. Measures to increase the financial autonomy of the regions that will stimulate the initiative of local governments and will promote economic development of territory and the country as a whole are proposed.
Key words: regions, local authorities, state and local budgets, financial independence, tax revenues.